

19 september 2025 – Koude Keuken – Uitwijken – Brugge

Liefste dagboek,

Vandaag was ik op een première: de allereerste inspiratiedag rond locatietheater. Het was heerlijk! Beeld je in Theater aan Zee en Uitwijken die samen een hoop toffe mensen uitnodigen, boeiende gesprekken doen ontstaan, lekker eten, een streepje achtergrondmuziek, een portie theater en zon, veel zon!

Acht impressies van een bijzondere dag.

Impressie één

Locatietheater en locatietheater zijn twee, vijf zelfs, want we onderscheiden 5 soorten.

- Een voorstelling die gemaakt is voor een heel specifieke plek of publiek (bv. in een gevangenis).
- Een voorstelling die gemaakt is gebaseerd op een bepaalde plek (plek als inhoudelijke inspiratiebron).
- Een voorstelling die gemaakt is mét bewoners van een plek (bewoners zijn vaak medespelers – vergt lang co-creatie – sociaal artistieke werking).
- Reizende locatievoorstelling – die een bepaalde setting vergt bv. een petanque baan, een verlaten veld, ... (plek als setting).
- Reizende 'flexibele' locatievoorstelling die makkelijk wisselt van locatie, met minimale vereisten qua setting en productie.

Impressie twee

Locatietheater maken is een specifiek métier – de kunst van verdwijnen.

De 'urgentie' van waaruit makers maken kan verschillen - het is wel duidelijk dat locatietheater maken meer vergt en dat je drive om dit per sé te willen doen groot genoeg moet zijn bij de artiest. Werken op locatie voegt heel wat toe - maar neemt ook heel wat comfort van de blackbox (en de voorspelbaarheid van hoe het publiek zich daarbinnen gedraagt) weg.

Als je samen met bewoners een sociaal artistiek traject maakt, kom je soms ook op lastige artistieke dilemma's - ben je bereid om i.f.v. de artistieke kwaliteit van de voorstelling kort voor de première een scène te schrappen van een speler die al maanden komt meewerken?

Voor de mensen met wie je gewerkt hebt op locatie blijft er een groot zwart gat achter als je weggaat - nazorg is niet makkelijk en vraagt veel tijd, maar zou wel een belangrijke toevoeging kunnen zijn.

Impressie drie

Buitentheater is altijd een gevecht met de elementen: “sorry dat het hier regent”

Locatietheater is altijd “poreus” je kan je niet onttrekken aan de omgeving.

Het vergt van je spelers én publiek dat ze daarmee kunnen omgaan.

Het gaat niet alleen over regen, maar ook over wind, achtergrondlawaaï, beweging, onverwachte elementen, ...

Maak het niet groter dan het is: het publiek kan best wel wat aan, zolang het veilig blijft, hoeft regen geen spelbreker te zijn.

Een mooie anekdote van bij Uitwijken: op een bepaald moment was er een buurtbewoner die tegen de organisatie zei “sorry dat het hier regent”. Hij was bezorgd over het welslagen van de komst van Uitwijken in zijn buurt. Het is een mooi voorbeeld van hoe warm de relatie met een buurt kan zijn en hoezeer buurtbewoners het zelf ook belangrijk vinden dat het cultuuraanbod een goede plek vindt in de buurt.

Impressie vier

Neem verantwoordelijkheid voor wat je wegduwt.

Als je theater op locatie brengt, duw je bijna altijd iets weg dat daar al was. Je verstoort de natuurlijke habitat van mensen, dieren, natuur, ... Wees je bewust van die verantwoordelijkheid – wees zorgzaam.

Daarom:

- Communiceer pro-actief.
- Maak jezelf altijd aanspreekbaar.
- Betrek buurtbewoners.
- Deel verantwoordelijkheden.
- Zorg dat er tijd voor hen is ...

INSPIRATIE UIT OEROL: VOLHOUDBAARHEID

Volhoudbaar voor de eilandbewoners:

- Heel actieve communicatie – heel ontvankelijk om mensen duiding te geven, te begeleiden, ...
- Voor elke voorstelling is er altijd nog een contingent tickets te koop de dag zelf.
- De buurtbewoners krijgen eerst de kans om tickets te kopen – daarvoor wordt ook een fysieke balie ingericht.
- Iedereen die rechtstreeks geïmpacteerd wordt (bv. de landeigenaren) krijgen tickets voor zichzelf en een aantal vrienden.
- Naast een betalend programma is er ook een vrij programma.

Volhoudbaar voor artiesten:

- Minder doen om meer te doen (minder voorstellingen brengen maar met meer zorg voor kwaliteit en setting).
- Oerol eist nooit de première.
- Oerol investeert mee in het maakproces.
- Oerol biedt een speelreeks.

Volhoudbaar voor de plek:

- Kompas van passende overweging (zodat de natuur niet beschadigd wordt).
- Zeer nauwe samenwerking met natuurbeheerders.
- Altijd de mogelijkheid om uit te wijken naar een alternatieve locatie als er bv. plots broedsel op een site zou zijn.
- Zeer gedetailleerde locatie handboeken over wat kan en niet.

Impressie vijf

Over de berg – when faith moves mountains

Heel wat presentatieplekken zien de berg – out of the box is ook buiten de comfortzone. De drempel en de weerstand is daarom (soms) vaak groot.

Kunstenaars kunnen zelf ook helpen voor organisatoren om die berg kleiner te maken door bv. meer 'plug and play' aanbod aan te reiken waarbij ze zelf de technische omkadering voorzien en/of door actief mee te zoeken naar oplossingen voor de uitdagingen.

When faith moves mountains (verwijzing naar Francis Alys).

Aan artiesten: wees helder in je identiteit - het is voor organisatoren goed om te weten waaraan ze zich mogen verwachten (cfr. Studio Orka).

Impressie zes

Werken op locatie biedt een uniek potentieel om andere relaties te maken met ander publiek.

Wortelen vraagt stilstand:

- Neem de tijd om te 'landen' op de plek waar je toekomt.
- Ga er eens op voorhand en zet je op een bankje.
- Sta er stil.
- Wees nieuwsgierig naar wat de plek en haar bewoners je willen vertellen.
- Ontwikkel een kompas 'passende beoordeling' die je toelaat verbinding te maken met zoveel mogelijk harmonie (t.a.v. mens en natuur).

Capteer wat rondom je beweegt:

- Er zijn veel meer toeschouwers: ook tijdens opbouw en afbouw zijn er vaak veel nieuwsgierige passanten – ook zij pikken iets op van wat je daar brengt. Denk na over hoe je met hen in interactie kan gaan en/of hoe je deze kan capteren (filmen, tellen, ...).

Keep it simple:

- Een groot bord met 'WELKOM' is soms effectiever dan een weldoordachte 27 pagina's tellende beleidsvisie over toeleiding.
- Probeer dingen uit - herhaal wat werkt.
- Zoek naar de essentie van wat 'verwelkomen' is.
- Laat ouders gewoon bij hun kinderen zitten als dat voor beide partijen veel comfortabeler voelt.

Het is bouwen aan vertrouwen:

- Jij bent een indringer – dus argwaan van de plek waar je komt is normaal (schrik er niet van – heet het welkom, ga ermee aan de slag).
- Zorg voor ruimte om toeval te kunnen toelaten en te omarmen als cadeau.
- Laat theatercodes los: bv. binnen en buiten lopen tijdens een voorstelling (relaxed performance).
- Besef dat de theatercodes die jij kent ongekend kunnen zijn voor publiek of passanten.
- Doe ervaring op – leer vertrouwen op het feit dat alles wat komt op een manier iets toevoegt en waardevol is (vertrouw je publiek én vertrouw jezelf en je eigen draagkracht en flexibiliteit).

Open – Open – Open moet het zijn:

- Spreek passanten aan – betrek ze – nodig ze uit.
- Geef iemand van je team die rol (en dus geen andere taken).
- Communicatie is mensenwerk – hoe analoger hoe liever.
- Communiceer via kanalen die al van de mensen zijn (bv. een burenhatsapp).
- Let op je taal (werk meertalig, verstaanbaar, ...).
- Laat zoveel mogelijk toe (ipv zoveel mogelijk te bewaken en begrenzen).

INSPIRATIE VAN UITWIJKEN

Uitwijken kiest al 15 jaar lang voor een werking waarin ze zoveel mogelijk drempels tot cultuur wegnemen. Ze hanteren daarbij een aantal principes.

- Op elke plek wordt er ook van deur tot deur gegaan om mensen actief uit te nodigen (wij willen jou er graag bij).
- Alle voorstellingen zijn gratis?
- Je kan nooit reserveren voor een voorstelling (als er toch een maximale capaciteit zou zijn, kan je alleen reserveren aan de bar).
- Er is altijd gratis koffie, thee en water.
- De barvrouw/-man speelt een centrale rol en maakt deel uit van het kernteam (= ademt de missie van de organisatie).
- De opstelling is altijd open (brede doorgangen die uitnodigen).
- Voorstellingen worden zoveel als mogelijk zonder podium en zonder technieken gespeeld (flexibel, licht op te bouwen en af te breken).
- Als we op een plek stonden waar de publieksopkomst tegenviel dan is dat een reden om terug te komen: het betekent dat we ze nog niet bereikt hebben daar.

Impressie zeven:

Locatietheater is uitdagend

Er zijn heel wat praktische en technische aspecten die komen kijken bij locatietheater. We deden een eerste mapping.

Productieeel:

Locaties: het is niet altijd evident om de juiste voorstelling op de juiste plek te krijgen, of de juiste plek te vinden voor de voorstelling. Tip: de stad/gemeente heeft vaak meer panden dan je zou denken - als je hen als partner meekrijgt opent dat letterlijk en figuurlijk extra deuren.

Verstaanbaarheid: hoe minder geluidsversterking noodzakelijk is, hoe makkelijker je het jezelf maakt, maar hou zeker rekening met omgeving, achtergrondlawaai, capaciteit, etc... soms kan je niet anders dan toch versterking voorzien, of wil de artiest sowieso ook muziek gebruiken in de voorstelling en is geluidsversterking nodig.

Theatertechniek is geen locatietheatertechniek: vaak moet een voorstelling technisch herdacht worden om ook buiten te kunnen spelen. Heel wat zaken bv. qua verlichting, belasting, opbouw kunnen buiten niet of zijn veel duurder. Het zou goed zijn om ook in theatertechniekopleidingen hier voldoende aandacht voor te hebben. Zorg dat je je eigen technici op tijd betreft - moeten werken buiten de vertrouwde omgeving kan op weerstand botsen.

Zorg voor ruim op tijd genoeg contact om heel concrete technische aspecten te bespreken (bv. hoe bereikbaar is het terrein, hoe waterdicht is alle uitrusting (IP-norm)).

Veiligheid en verzekeringen:

Tip: nachtbewaking is duur, soms is Bouwwatch (camera bewaking) ook een optie.

Je hebt vaak verschillende vergunningen nodig - begin vroeg genoeg aan verkennende contacten met bevoegde instanties (inname openbaar domein, brandweer, politie, geluidsvergunning, waterwegen, natuurbeheerders, ...).

De regels verschillen van gemeente tot gemeente - wat op één plek kan, kan niet per se elders ook.

Denk aan verzekeringen (brand, burgerlijke aansprakelijkheid, ...).

Wie waarvoor aansprakelijk is, is niet altijd duidelijk. Bijvoorbeeld: een leverancier bouwt een tribune op een sportvloer zonder deze eerst te beschermen ... wie draait op voor de schade?

In relatie tot publiek:

Integrale toegankelijkheid: als je zorgt dat de eerste WC die je plaatst rolstoelvriendelijk is, is er sowieso geen probleem. Iedereen kan zo'n toilet gebruiken, ook mensen zonder rolstoel.

Leg uit wat je hebt: zodat mensen met bepaalde noden proactief weten waar ze aan toe zijn. Tip: er valt vaak inspiratie te halen bij andere organisatoren over hoe ze dingen aanpakken (zoals bv. de blindengeleiding bij TaZ).

Bewoners: reik op voorhand uit met bewonersbrieven, infomoment, deur aan deur, mondelinge communicatie, ...

Denk aan de sociale return on investment: plaatsen vrijhouden voor buurtbewoners, tijd uittrekken om aanspreekbaar te zijn, etc ... levert geen extra inkomsten op maar draagt veel bij aan je missie.

Mobiliteit: een sterk verhoogde parkeerdruk op een buurt die dat niet gewoon is kan veel ergernis veroorzaken - denk goed na over de mobiliteit van je bezoekers deze heeft vaak meer impact op de buurt van bv. de geluidsoverlast.

In relatie tot artiesten:

Loges/douches zijn niet altijd makkelijk te voorzien op het terrein – stem goed af met de artiesten. Soms zijn buurtbewoners wel bereid hun huis of tuinhuis open te stellen.

Liefde gaat door de maag: lekker eten is zo belangrijk.

Impressie acht: Kom verenigt u – nood aan meer van dit

Uitwisseling tussen alle betrokkenen in dit veld.

Kaart maken van Vlaanderen met alle plekken waar al ooit locatietheater stond.

Nood aan aandacht voor locatietheater in opleidingen.

Uitwisseling van expertise en materiaal (bv. waterdichte techniek).

Meer ervaren boekers die mee kunnen nadenken over oplossingen.

Slotbeschouwing

De schoonste première is mensen die nog nooit naar het theater gingen voor het eerst laten deelnemen. En als er iets is waar locatietheater veel straffer in is dan is het dat.

1 voorstelling kan 50 of 100 premières hebben.

Dat is de unieke kracht van locatietheater.

Dit verslag werd opgemaakt tijdens de inspiratiedag locatietheater op 19 september in Sint-Andries. Deze inspiratiedag werd georganiseerd door Uitwijken/Brugge Plus / TAZ / Doenker met de steun van Zitter – Eenvoudige, ecologische en multifunctionele banken.

Brugge Plus en **TAZ** delen een lange expertise in het brengen en co-creëren van voorstellingen op locatie. Brugge Plus biedt podiumkunstenaren speelplekken en coproductie aan tijdens zowel Uitwijken als het driejaarlijkse Reiefestival. TAZ wil in de toekomst nog sterker inzetten op theater op locatie. Beide organisaties doen dit vanuit de overtuiging dat spelen op locatie drempels verlaagt en makers en publiek op een natuurlijke manier dichterbij elkaar brengt.

